

PKK'NİN SÖYLEM SERÜVENİNDE ÖNDERLİK*

Mehmet Bedri ALUÇLU**

Öz

İdeolojiler, kendilerini “dil” aracılığıyla ifade ederek, çoğu kez bu şekilde yeniden biçimlendirilirler. Onu takip eden sosyal grupların ortak bilincinde ve bilinçdışında yatan düşünceleri; kullandıkları dil vasıtasıyla grubun söylemine yansımaktadır. Bu nedenle PKK terör örgütünü algılamak ve çözümlmek için öncelikle onun söylemini kavramak ve irdelemek gerekmektedir. Çünkü söylem sayesinde örgütün ortak bilinçaltında yatan düşüncelerinin ve işleyişinin anlaşılması kolaylaşabilir. Örgütün söylemi irdelendiğinde; kişi kültürüne dayalı, sorumsuz ve keyfi davranma yetkisini elinde tutan tek kişi olan yapı lideri Abdullah Öcalan'ın varlığı ile özdeşleşmiş olduğu fark edilmektedir. Zaten, PKK'da genlerindeki Marksist yapılanma gereği örgüt liderine kayıtsız şartsız mutlak itaate yaslanan bir mekanizmanın varlığı görülmektedir. PKK söyleminin anlaşılabilmesi, ancak ve ancak onun kurucusu ve yönlendiricisi olan liderleri Öcalan'ın söyleminin tarihsel süreç içerisindeki evriminin incelenmesi ile mümkündür. Bu durumda Öcalan'ın yapı söyleminin değişimi ile eş zamanlı olarak tecrübe ettiği ideolojik, ruhsal ve yaşamsal değişikliklerin etraflı bir şekilde anlaşılması önemlidir. Öcalan'ın örgüte olan hakimiyetini nasıl peyderpey arttırarak yapı üzerinde tek belirleyici güç olduğunun incelenmesi gerekmektedir. Çalışmada örgüte ait yayınlar içerisinde yapının söylemi ve örgüt ideolojisinin temel belirleyicisi olan Abdullah Öcalan'ın kullandığı kavramlar irdelenmiş, önderlik kavramının yapının yürüttüğü mücadelenin değişik evrelerinde nasıl yeniden şekillendirildiği ve konumlandırıldığı çözümlenmeye çalışılmıştır. Çalışma sonucunda 1980'li yıllardan itibaren “önderlik” kavramının yeniden tanımlandığı ve bu tanımlamanın bir safhadan sonra Öcalan'la bütünleştiği görülmüştür. Ayrıca PKK söyleminin zamanla Abdullah Öcalan'ın kişiliğine ve yaşamına endekslenmiş olduğu, Öcalan'ın sağlığı ve yaşamının PKK'dan ve hatta tüm Kürt halkından daha önemli olduğu anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: PKK, Abdullah Öcalan, Kürtler, Söylem Analizi

THE LEADERSHIP IN THE DISCOURSE OF PKK

Abstract

Ideologies expresses themselves through “discourse” and their reformation can be traced through the changes in the leveraged discourses. Conscious and

* Bu makale Hacı Bayram Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalında hazırlanan “PKK Terör Örgütünün Söyleminin Gelişimi” konulu doktora tezinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

** Dr., Gazi Üniversitesi, SBE Sosyoloji ABD, mbedrialuclu@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-4214-5403>.

subconscious ideas of various social groups that subscribe to these ideologies have often been reflected to the discourse representing the ideology. For this reason, to comprehend and analyze PKK terrorist organization, at first, there is a need for analyzing and understanding its discourse. Thanks to the discourse, it can be easier to understand the thoughts and functioning of the organization under the common subconscious. When the discourse of the organization is analyzed, it can be noticed that the discourse is identified with existence of the leader of structure: calan. It is based on his personal cult, irresponsible and the only person handling the authority to behave arbitrary. Since PKK is genetically a Marxist group, it can be realized that the existence of the mechanism stands on the absolute obedience to the organization leader. In this study, we examined the discourse leveraged within the organizational publications and concepts used by Abdullah calan, the primary determinant of the structure's ideology. It was analyzed how the concept of the "leadership" was reshaped and positioned in different phases of the struggle carried out by the organization.

Keywords: *PKK, Abdullah calan, Kurdish, Discourse Analysis*

Giriş

Genel anlamda "dil ve dil pratiği" şeklinde açıklandığı görülen söylem ile ideoloji arasında yakın bir ilişkinin olduğu bilinen bir gerçektir. İdeolojiler, kendilerini dil aracılığıyla ifade edip biçimlendirmekte ve başta terör örgütleri de dahil olmak üzere çeşitli sosyal grupların ortak bilincinde ve bilinçdışında hayat bulurken; süreç içerisinde bahse konu yapının ideoloji ekseninde ortaya çıkan düşünceleri grubun söylemleri ile dışa yansıtılmaktadır. Ayrıca ideolojiler, söylemler yolu ile açık bir şekilde ifade edilirken; kimi şartlar altında bazen de gerektiğinde, kimi zaman oldukça dolaylı, kimi zaman sezdirmeli, hatta yer yer üstü kapalı şekilde tonlama, duraksama veya bir zamir kullanmak gibi söylemin daha az belirgin yapılarında da kendisini gösterdikleri görülmektedir (Sezer, 2011:45).

Kürdistan İşçi Partisi (Partiya Karkeren Kurdistan-PKK) ismi ile kurulan ve daha sonraları KADEK, KONGRA-GEL gibi farklı isimler alan yapının, kendine yakın tabanını korumak ve örgüt yapısının devamlılığını sağlamak maksadıyla veya kendi etki alanı dışında bulunan sosyal yapılara iletmek istediği mesajları çeşitli yöntemlerle söylemi üzerinden aktarma çabasına girdiği görülmektedir. PKK kurulduğu günden bugüne değişim ve dönüşüm geçirse de, söyleminin temel belirleyicisi olan ve ana omurgasını oluşturan önderlik kavramıyla da içinde vücut bulan calan'ın yazılı, görsel ve son dönemde de sanal yayın aygıtlarında yayınlanan görüşlerinde, devletleşme amacında olmadığını iddia ettiği görülmektedir. Yapıyı yakından takip edenlerin ortak kanaati, yapılan faaliyetler ve devam eden örgütlenme şeklinin calan'ın Ortadoğu'da bağımsız bir Kürt devleti düşüncesinden vazgeemediğidir (Bila, 2015).

Bu çalışmada, terör rgt PKK'nın ideolojisi ile söylemi arasındaki etkileşimi incelenerek, PKK söyleminin merkezinde yer alan ve onun temel belirleyicisi olan ögelerden "nderlik" kavramının nasıl yeniden şekillendirildiği açıklanmıştır. Bu anlamda söylemde yer alan ve örgüt

ideolojisinin temel belirleyicisi olan Abdullah Öcalan'ın kullandığı kavramlar ve örgüte ait yayınlar irdelenmiş, önderlik kavramının nasıl ana esasları hiç değiştirilmeden yeniden sunulduğu çözümlenmeye çalışılmıştır.

1. ÖCALAN VE ÖNDERLİK

PKK terör örgütü; sosyolojik olarak kişi kültürüne dayalı, sorumsuz ve keyfi tek kişinin mutlak yönetim sistemi şeklinde yer aldığı Abdullah Öcalan'ın varlığı ile özdeşleşmiş bir yapı kimliği göstermektedir. Bu nedenle PKK söyleminin anlaşılabilmesi için Öcalan'ın tarihsel süreç içerisinde ideolojik ve ruhsal yapısındaki dönüşüm, değişim ve etkileşimlerinin anlaşılması gerekmektedir. Ayrıca Öcalan'ın yaşadıklarının; kurucusu, ideolojik ve pratik olarak tek hâkimi olduğu örgütüne nasıl tesir ettiğine bakılması önemlidir.

Birçok terör örgütünün ortaya çıkıp, eylemler yaparak tabanını genişletip nihai hedeflerine ulaşmak için çalışmalar yürüttüğü 1970'lerin başında Öcalan figürünün ortaya çıktığı görülmektedir. Öcalan'ın bireysel arayışları, Kürt milliyetçisi kimliği ve kişisel yetenekleri O'nu Kürtçü sol eğilimli gruplar içerisinde bir adım daha öne çıkarmıştır. Kendisinin de ifade ettiği şekliyle, Kürt halkının özgürlük cephesinde var olan “bir boşluğu doldurarak” Türkiye'nin ve tüm dünyanın tanımaya başlayacağı bir karakter olarak tarih sahnesinde yer bulmuştur. Çocukluk çağlarından itibaren güçlü, hükmeden olma dürtüsü ile hareket ettiği görülen Öcalan'ın; bunu devlet eliyle gerçekleştirmek maksadı ile askeri okul sınavlarına girdiği; sınavları kazanamayınca da diğer bir siyasi otorite kaynağı olan dine yöneldiği görülmektedir. Zamanla dinde de aradığını bulamadığı görülen Öcalan'ın, üniversite ve gençlik hareketlerine katıldığı, bu kapsamda Vietnam Savaşı ve Che Guevara gibi sosyalist-komünist figürler ve onların mücadele yöntemleri ile tanıştığı görülmüştür. Öcalan'ın Kürt ve fakir bir aileden gelmesi ile sol ideolojiyi harmanlayarak, sınıfsal ve ulusal bir anlayışla sosyalizmin etkisine girdiği anlaşılmaktadır (Bayık, 2010:20).

1970'li yıllarda Ankara'da üniversite öğrencisi olan Öcalan'ın, dönemin devrimci bakış açısı ile “Kürdistan” sorununa yöneldiği; bu süreçte Kürdistan Demokratik Partisi (KDP) ve Devrimci Doğu Kültür Ocakları (DDKO) gibi örgütler tarafından dillendirilen “Kürdistan” sorununu yetersiz olarak gördüğü anlaşılmaktadır. Bu nedenle ilerleyen süreçte Öcalan'ın devrim ve sosyalizm çizgisinde yeni arkadaşlıklar kurarak kendi küçük grubunu oluşturduğuna şahit olunmaktadır. Gurup içerisinde yaşça büyük oluşu ve memuriyeti nedeniyle de ekonomik özgürlüğünün olması zamanla Öcalan'ı ön plana çıkartmıştır (Pir, 2014:279).

Örgüt yapısı tarafından Öcalan'ın yetenekleri ve kişisel özellikleri abartılı bir şekilde öne çıkartılmıştır. Aslında Öcalan iyi bir idareci olarak çift yönlü motive metodu uygulamıştır. Bir yandan sürekli olarak ürettiği kurmaca komplo teorileri vasıtası ile örgüt yapısındaki üyeler üzerinde baskı ve korku uyguladığı, diğer yandan ise var olan ya da kendi ürettiği mitler yardımı ile de yapı üyelerine umut aşılayarak çift yönlü bir yönlendirme

yaptığı anlaşılmaktadır (Kalkan, 2006). Öcalan bu şekilde, yapı üyesi bireyleri kendi oluşturduğu kurgu dünyasının bir yerde idealar evreni içine hapsederek, objektif gerçeklerden uzaklaştırmayı başarmıştır. Bu sayede örgütün hem kendisini hem de örgüt üyelerini kendi çıkarları doğrultusunda gerektiğinde binlercesinin ölmesini emrecek şekilde kullandığı görülmektedir. Ayrıca Öcalan'ın “örgütün sürekliliği ile devrimin sürekliliği, eşittir önderliğin yaşamı” şeklinde kurduğu denklemini süreç içerisinde örgütüne ve onun kontrolü altındaki tabanına kabul ettirdiği anlaşılmaktadır.

PKK, 1980'den sonra peyderpey geçerek yerleştiği Suriye üzerinden aldığı SSCB kaynaklı istihbarat, silah ve para desteği ile her geçen gün biraz daha güçlenmiştir. 1984'de silahlı eyleme başlayan yapı, 12 Eylül darbesi ile ağır yaralar alan kendi dışındaki diğer etnikçi sosyalist silahlı grupları “zorla” tasfiye ederek bölgede egemen tek illegal örgüt hâline gelmiştir. 12 Eylül sürecinin Kürtler ve Kürtçe üzerinde uyguladığı yanlış anlayış, algı ve uygulamalar yapının önünü açmış ve bu şekilde örgüt yapısı Türkiye'de daha hızlı bir şekilde güçlenmiş ve gelişmiştir. “Bağımsız bir Kürt Devleti” iddiasını nihai hedef olarak ortaya koyan PKK, süreç içerisindeki konjonktürel gelişmelere paralel olarak söylem ve stratejilerini güncellemiştir (Özcan, 1999).

PKK terör örgütü, sadece askeri örgütlenme ile hedefine ulaşamayacağını bildiği için kurulduktan kısa bir süre sonra gerek propaganda maksatlı, gerekse kamuoyunda hâkimiyet sağlamak amacı ile yazılı ve görsel medyayı kullanmaya başlamıştır. Bu faaliyetler sayesinde örgüte taraftar olsun olmasın, örgüt sıradan halka ulaşmayı başarmıştır. Böylece sıradan halk, farkında olmadan örgütün istediği satıhta ve kanalda onun belirlediği metotlarla devrim gerçekleştirilmiş, bilinçsizce de olsa örgütün yandaşı destekçisi gibi hareket etmeye başlamıştır. Bir başka şekilde ifade etmek gerekirse; koşulları ve gelişmeleri kendi lehine kullanmak gibi pragmatik yaklaşımları benimseyen ve politik/ideolojik saplantılarla sürecin ve gündemin gerisinde kalmak istemeyen PKK, akıllıca davranmıştır. Bundandır ki; PKK yapısı konjonktüre uygun stratejik/taktik oynaklıklara devamlılık kazandırarak, varlığını ve gücünü misli ile arttırarak, yapısını ufak rötuşlarla güncelleyerek günümüze taşımıştır (Şeker ve Şeker, 2009).

PKK'nın söylemini incelediğimizde, söylemin ana merkezinde Kürtler, Kürdistan, sömürgeci Türk Devleti, faşist askerler ve polisler, feodal köy ağaları ve işbirlikçi korucuların olduğu görülmektedir! Bu terimlerden “Kürt” kelimesi ve “Kürdistan” örgütün kilit yapı taşlarıdır. Bu kurgusal evren içerisinde gerçeğe uyanmış örgüt ve örgütün sempatizanları bir yanda; diğer yanda ise gerçeği fark edemeyen, uyandırılması gereken ezilmiş bir halk vardır. Türkiye Cumhuriyeti, Kürtleri ve örgütü yok etmeye çalışan bir “canavardır” ve bu nedenle örgüt sempatizanlarının oluşturduğu “biz”; sürekli tehdit altındadır. Burada söylemsel ve işlevsel olarak düşmana yöneltilmiş saldırganlık, yapı üyesi grubun kendini savunması için bir arada durması gerektiğini ifade etmektedir. Dolayısıyla “yok edilmesi” bu

düşmanın hak ettiği bir olgudur. Eğer, PKK yapısına üye bireyler olarak “biz” ona saldırmazsak, “onlar” bize saldıracaktır (Sezer,2011).

PKK yapısı söylemsel bağlamda yapı üyesi bireyleri devlete karşı kışkırtırken propaganda tekniklerini oldukça mahirane bir şekilde kullanmaktadır. Yapının bu konuda en usta üyesi tabi ki; önderlik yani Öcalan'dır. Keza yapının kurucu üyelerinden ve halihazırdaki liderlerinden Kalkan (2006:6), Abdullah Öcalan özelinde önderliği tanımlarken; Öcalan'ın iyi bir propagandacı olduğunu ve “dili” kullanarak halkı etrafında nasıl topladığını şu şekilde açıklamıştır:

Çünkü Önderlik, en büyük silahı sorulduğunda “dilim” demiştir. Bir propagandacıdır. Bu yönüyle bir peygamberlik hareketine benziyor. Doğruları söyleyen ve söylediği gibi yaşayarak insanları buna çeken bir durumu ifade ediyor yani bir çağrıcı. Doğruya, güzelliğe, özgürlüğe, eşitliğe bir çağrıyı temsil ediyor. Bu anlamda bir propagandacıdır. Bir eğitmen ve öğretmendir. Kendini eğitiyor, yoğunlaşıyor, okuyor, inceliyor, öğrendikleriyle de çevresini eğitiyor. Gece-gündüz demeden, yaşamla, sözle eğitmeye çalışıyor.

Yukarıda görüldüğü üzere “iyi bir militan” olmanın yolu, Öcalan tarafından ortaya konan görüşlerin iyi çözümlenmesi ve anlaşılması ile mümkün olacaktır. Aşikardır ki “iyi bir propagandacı” olan Öcalan'ın kullandığı dilin ve söylemlerinin anlaşılması ya da en azından anlaşılmalı gibi yapılması, örgütte yer almanın temel şartı olarak kabul edilmiştir. Çünkü Öcalan, sadece sözleri ve yaptıklarıyla kısacası söylemiyle sadece PKK yapısına üye bireylere değil bunların da içinde bulunduğu tüm Kürt halkına hayat bahşetmektedir. Bu da PKK yapısının işleyişini kavramak için örgüt tarafından kullanılan, onun ana kaynağı Öcalan'ın söyleminin anlaşılmasını daha önemli hale getirmektedir.

1980'li yıllar ile birlikte “önderlik” kavramının çeşitli şekillerde üretilerek güç kazandığı ve “stratejik önderlik” gibi kavramların örgüt söyleminde yer almaya başladığı görülmüştür. Stratejik önderlik terimi ile partinin, devrimin ve her şeyin belirleyicisi olan Öcalan kastedilmektedir. Onun yetkileri sonsuz, sorumluluğu ise yoktur. Öcalan böylece kendisinin ve konumunun sınırsızlığını ve hesap vermesi gibi bir durumun söz konusu olmadığını, yapının ortak bilinçaltına yerleştirmeyi başarmıştır. Zamanla örgüt söyleminde stratejik önderlik kavramından vazgeçildiği onun yerine “Parti Önderliği”, daha sonra “Ulusal Önderlik” ve günümüzde ise “Evrensel Önderlik” kavramlarının kullanıldığı anlaşılmıştır. Bu anlamda söylemde Öcalan'a evrensel bir değer, hatta tanrı üstü bir konumun uygun görüldüğü anlaşılmaktadır. Öcalan'ın kendisi ve konumu kutsal bir anlam taşımaktadır, artık o “Özgürlük Güneşi”dir (Pir, 2014:281).

Öcalan bu kutsal rolü çok çabuk benimsemiştir. Benimsemekle yetinmemiş, öldürülen yapı üyelerinin kendisi için kullandığı sözleri önderlik kurumunu yüceltmek adına kullanmıştır. Zilan adlı yapı üyesi kadının “Özgürlük Güneşi” Öcalan için kendisini yakması; Onun tarafından ustaca kullanılmıştır. Bu sayede Öcalan'ın eline kişiliğinin yenilmez,

tartışılmaz ve hatta tanımlanamaz olduğunu yapıya inandırması için önemli bir manivela geçmiştir. Bu ve buna benzer intihar eylemleri Öcalan tarafından bireyselleştirilmiştir. Eylemler asıl nedenleri olan ideolojik boyutundan uzaklaştırılarak, Öcalan'ın yapı üzerinde var olan hakimiyetini her geçen gün biraz daha sorgulanamaz hale getirmesini sağlamıştır. İlerleyen süreçte yapılan “Güneşimizi Karartamazsınız” eylemleri ve bunların etrafında geliştirilen söylem ile de Öcalan kültürü, örgüt ve onun tabanı tarafından tamamen içselleştirilmiştir. “Parti önderliği bütün değerlerin bileşkesidir, o her şeyin yaratıcısıdır, o olmazsa yaşam durur, mücadele yol almaz!” şeklinde kendini ifade eden bir Öcalan hegemonyasının oluşturulduğuna şahit olunmuştur (Serxwebun, 2010:9).

PKK yapısında genel sekreterin yani Öcalan'ın seçimle değiştirilmesi söz konusu bile edilemez. Bunun aksine görüş ifade edenler olmamış mıdır, yani “kral çıplak” diyenler çıkmamış mıdır, çıkmıştır. Ama sonları ya Türkiye içine öldürülmeleri mutlak olan görevlere gönderilmek, ya hain ilan edilip yapı dışına çıkarılmak ya da “adaletli” bir yargılama sonucu veya hiç yargılanmadan ajan provokatör ilan edilerek infaz edilmek olmuştur. Ancak tek tük de olsa ortaya çıkan bu muhalif söylemler; yapı içi işleyişi ilk başlarda sendeletse de, var olan katı disiplini bir yerde acımasızlığı sayesinde yapı kendini toparlamış ve varlığını devam ettirmiştir. 1990'ların başında ise; kuruluşunda küçük bir kartopu olan yapı artık büyük bir çığa dönüştüğü için muhalif haykırışlar yapı ve yapı söylemi için bir şey ifade etmez hale gelmiştir. Demokrasi veya seçim gibi genel sekreterliğe başka bir kişinin geçebilmesine yönelik bir alternatifin ortaya konmayışı daha doğrusu konulmasının engellenmiş olunması Öcalan'ı rakipsiz kılmaktadır. Bu ise Öcalan'ın yenilmez, vazgeçilmez, eleştirilemez olarak vücut bulup, yaşamaya devam edecek olan konumunun söylemsel bağlamda garantisidir.

2.YÖNTEM

Söylem analizi yönteminin kullanıldığı bu çalışmada, 1970'li yıllardan günümüze kadarki süreçte PKK terör örgütünün söylem stratejisine ve dönemsel olarak gelişen söylemsel benzeşmelerine/farklılaşmalarına ilişkin bir analizde bulunulmuştur.

Söylemin, basit olarak kullanılan “dil ve dil pratiği” şeklinde açıklandığı görülmektedir. Dilden kasıt ise sadece “yazılı ve sözlü metinler değil, insanlar arasında diyalog kurulmasını sağlayan bütün araçlardır” (Sözen, 2014: 20). Devran'a (2010) göre ise söylem; “birbirine bağlanmış ve birden çok cümleyi içeren dil parçasıdır.” Bu anlamda toplumun günlük hayatı, günlük iletişimsel etkinliklerle yaşanmaktadır. Bu iletişimsel etkinliklerde neredeyse tüm toplumsal alana yayılmış ve toplumsalın kendini ifade ettiği söyleme dayanmaktadır. Anlaşılacağı üzere söylem, iletişimsel etkinlikleri çevreleyen, toplumu yansıtan bir ayna görevi görmektedir.

Söylem analizi bu yorumlama gayretini temsil etmektedir. Burada, bir pratik olarak dil incelenir ve bilginin yapılanmış anlamlarına farklı yollarla ulaşma biçimleri gösterilir. Dilin fonksiyonlarını eylem ya da pratiğe

dönüştüren; anlatım/ifade, beyanlardır. Farklı konuşma yollarıyla yaşanan farklı gerçeklikler, söylem etkileri, politik ilişkiler, güç ilişkileri, bilgi ve ideoloji formları, kurumsal bağlantılar ve söylemleri kullananların oluşturduğu düzenliliklerle ya da düzensizliklerle ilgilenir. Söylem, bilgi, ideoloji ve güç ilişkilerini ortaya çıkaran bir bilgi formudur. Söylem konusundaki temel kabul dilin kendi içinde bir anlamı olmadığı aksine anlamların sosyal ve kurumsal pratiklerin somut formlarında yani bağlamlarında bulunacağıdır (Çelik ve Ekşi, 2008: 103).

İdeolojik söylemin analizine de temel teşkil eden bu strateji, “ideolojik kare (dördül alan)” adı altında şu şekilde formüle edilmektedir (Van Dijk, 2003: 57):

- 1) Bizim hakkımızda olumlu şeyleri vurgula.
- 2) Onlar hakkında olumsuz şeyleri vurgula.
- 3) Bizim hakkımızda olumsuz şeyleri vurgulama.
- 4) Onlar hakkında olumlu şeyleri vurgulama.

İdeoloji ile söylem arasındaki bu yakın ilişki; terörü, ideolojik amaçlarına ulaşabilmek için bir araç olarak kullanan ve çeşitli neden-sonuç ilişkileri (söylemsel manipülasyonlar) üzerinden şiddeti meşrulaştırmaya çalışan terör örgütleri için de geçerlidir. Bu noktada; terör örgütlerinin ideolojik düzlemde kendilerini tanımlarken hangi sözcükleri ve cümle yapılarını tercih ettikleri, çeşitli ideolojik pratiklerle üyelerine ve diğer insanlara nasıl seslendikleri, ‘biz ve onlar’ karşıtlığını (ya...ya da...mantiğini) nasıl kurdukları ve terör eylemlerini söylem üzerinden nasıl (hangi yöntemleri kullanarak) meşru göstermeye çalıştıklarına dair analizlerde bulunmak, terörle ve terör örgütleriyle mücadelede büyük öneme sahiptir (Şeker ve Şeker, 2009:91).

PKK terör örgütünde hâkim olan ideolojik söylemin açığa çıkarılması için örgüte ait birincil ve ikincil kaynakların analizi yapılmıştır. Veri toplama araçları olarak öncelikle örgütün kendi internet siteleri, yurt içi ve yurt dışında yayınladığı yazılı ve görsel materyaller ile sanal verilerden yararlanılmıştır. Ayrıca örgütün manifesto, broşür, matbu kitap, kitapçık ve bültenlerinden faydalanılmıştır. Araştırma konusuna dair belirlenen kavramlar bu kaynaklarda tespit edildikten sonra onlarla ilintili söylemsel bağlamlar öznel bir yorumlama ile derinlemesine analiz edilmiştir.

3. SÖYLEM EKSENİNDE PKK TERÖR ÖRGÜTÜ

Örgüt yapısının söyleminin temel omurgasını oluşturan Abdullah Öcalan'ın söylemleri üzerinden, kendini ve örgütü nasıl meşrulaştırmaya çalıştığı; bu anlamda hangi kavramları ne şekilde ve ne zaman kullandığı ve örgüt yapısındaki takipçileriyle yapı dışındaki diğer bireylere nasıl hitap ettiği, bu çalışma kapsamında incelenen ana başlıklardır. Yapısalcı söylem

analizi yöntemiyle yapılan bu analiz için aşağıdaki beş temel (yapısalcı) çözümleme kategorisi kullanılmıştır.

3.1. Cümle Yapıları ve Sözcük Seçimleri (Tanımlamalar, Adlandırmalar)

Bu çözümleme kategorisi ile terör örgütünün kendini tanımlarken hangi sözcükleri ve cümle yapılarını tercih ettiği ve örgüt ideolojisinin söylem düzeyinde hangi kavramlar üzerinden, nasıl temsil edildiği anlaşılmaya çalışılmıştır.

“Bir Halkı Savunmak” adlı kitapta Öcalan’ın (2004) önderlik ile ilgili görüşlerinin şu şekilde olduğu görülmüştür:

Halklar dönemin zihin yapısı olan din görünümü altında büyük sosyal mücadelelerini yansıtmaktadır. **Peygamberlik** ilk büyük sosyal önderlik kurumudur.

Özcesi **şahsında temsil etmek durumunda kaldığım** bu önderlik tanımı herkese katılımını gözden geçirerek yeniden nasıl bütünleşmesi gerektiğini göstermektedir. Bu çizgideki önderlik **tüm evreni, insansal varoluşu, toplumsal gerçekliğimizi, halkın demokratik özgürlüğünü bağrında taşımaktadır. Sadece ulusal değil evrenseldir.** Kusuru ve yanlışlıkları varsa, bu temel kategorilerde aranmalıdır. Yoksa gölgesinde yaşayarak, basit bencil veya köleci dünyalar kurarak yaşanabileceğini sanmak **gaflet ve hatta sapıklıktır.** Savunmam gerçekleştirilen önderliğin tüm temel niteliklerini yansıtmaktadır. İlgi duyanlara öncelikle düşen görev **kavramasını başarmaktır.** Eğer yanlış ve yetersiz bulunan hususlar varsa, bunları göstermek ve tamamlamak yoldaşlığın gereklerindedir. Görünüşte katılım gösteriyormuş gibi davranıp pratikte başka konular arz eylemek, eski tabirle **“münafıklıktır.”** Önderlik gerçekliğim kabul edilmeyebilir. O durumda uygun bir açıklama ile ayrılmak bir haktır. Bir yandan anladık deyip katılmamak veya katıldım deyip gerekeni yapmamak yoz, sorumsuz bir yaşam ifade eder ki, bunun da kalıcılığı ve anlamı olamaz.

Önderlik tarzım asla **dayatma** değildir. Büyük bir **inanç ve bilgelikle** beslenir. Bu yönlü gücü olmayanlar uzak durmalıdır. **Çağımızın hasta ettiği bireyler** bu tarz önderliğe katılamaz. Katılsalar da sonuç alamazlar. Son gruplaşmaların temelinde, başından beri **Önderlik gerçeğine** yeniden yaptığım tanımlama temelinde katılımını gerçekleştirememek rol oynamıştır. Eğer bize ilgi ve saygı varsa, gerçekten ideolojik, politik ve örgütsel bir ortak yürüyüşte iddialı, kararlı ve eylemli olmak isteniyorsa, benim onlara değil, onların bana katılımı gerekir. Benim **bedenen diri olmam veya ölmem** belirleyici değildir. Ulaşılan anlam, **irade ve ahlak** belirleyicidir. Bu yalnız ben değil, **bende dile gelen tüm bir evren**, var olan insanlık ve toplumsal gerçekliğimizdir. Ona dayalı halkımızın demokratik, özgür ve eşitlik içinde yeniden yapılanmasıdır.

Örgütün kitap ve dergilerinde yer alan önderlik söylemi için kullanılan cümle yapıları ve sözcük seçimleri incelendiğinde, metinlerde sıklıkla önderliğin tanımı yapıldığı ve önderliğe çeşitli anlamlar yüklendiği görülmüştür. Bağlılık grubunda üyeler gerçekte bilgili ve deneyimli olsalar bile kendilerini hiçbir karar verme gücü ya da bilgisi yokmuş gibi liderlerine sınırsız yetki tanırlar. Lider, gruba kendini ispatladığı müddetçe grup tarafından benimsenir. Lider, hem grup içi disiplini sağlayıcı, hem motive unsuru hem de grup dışı için etkili bir propaganda unsurudur. Süreç içerisinde her birey kendini liderle özdeşleştirir ve onun gibi olmaya çalışır (Robins, 1999:97). Propagandanın yakın hedefini oluşturan sempatanlar ve uzak hedefleri oluşturan sıradan insanlarda güçlü liderden etkilenebilir. PKK

söz konusu olduğunda ise liderin etki sahasını artıran etmenlerden olan çevresel ve özel şartların zorlamasıyla liderin örgüt için belirleyiciliği had safhadadır. Bundan dolayıdır ki örgütün “parti edebiyatı” olarak nitelendirdiği eserlerin büyük çoğunluğunu lider yani Öcalan ve onun görüşleri oluşturmaktadır. Örgüt programında devrimin asıl unsurlarından birincisi sosyalizm ikincisi ise önderliktir. Öcalan olmazsa örgüt bir hiçtir. O örgüt adına her şeyi düşünür her şeye karar verir, örgüt demek Öcalan demektir. Dolayısıyla ona gelecek en ufak bir zarar örgütü yok edecektir. Bu yüzden Öcalan kendini düşünürken örgütü düşünür. Bu açık bir şekilde psikolojideki savunma mekanizmalarından “mantiğe büründürmedir.”

Abdullah Öcalan'ın kişiliği ile bütünleştiği görülen önderlik tanımlamalarında sosyal yapıların ihtiyaç duyacağı iktidar sahibi ve yol gösterici rollerinin tümünün Öcalan'da zaten var olduğuna, söylemin muhatapları inandırılmaya çalışılmaktadır. Eğer siyasi bir lider isteniyorsa en iyi “parti önderi” odur. İhtiyaç duyulan “peygamber” ise, 15000 yıldır yok edilmeye çalışılan Kürt milletini tekrar var eden Öcalan'dır. Aynı zamanda sürekli kitap okuyarak kendini mütemadiyen yeniden var eden bir “filozof”, “lider”, “yöneticidir”. Söylem gereği ifade edecek olursak o, “Başkan Apo” dur. Bu anlamda Cemil Bayık'ın 1 Aralık 2015 yılında BBC News Türkçe 'de yayınlanan röportajında, “Önder Apo şahıs değildir. Onlar (devlet) bir şahıs durumuna düşürmeye çalışıyorlar. Önder Apo bir halkın ve hareketin önderidir” şeklindeki açıklamaları da göstermiştir ki PKK için Öcalan 'sız bir hareket söz konusu bile edilemez.

3.2. Neden-Sonuç Bağlantılarının Çözümlemesi

Neden-sonuç bağlantılarının çözümlemesi ile örgütün kendisine ve yaptığı eylemlere nasıl meşruluk kazandırmaya çalıştığı ve bu amaçla hangi meşrulaştırma yöntemlerine başvurduğu araştırılmıştır.

PKK yapısının kurucularından ve hali hazırda da yöneticisi olan Cemil Bayık (2010) PKK'nın tarihini örgüt üyelerine anlatmak için kaleme alınan bir kitapta önderlik kavramını şu şekilde açıklamaktadır:

Neden bu kadar dostu ve düşmanı olan PKK'nin, bu dostu ve düşmanları **PKK'nin Önderliği** üzerinde bu kadar duruyor? Çünkü biliyorsunuz, **dünyanın kabul etmediği bir halk**. Dünyanın, hakkında “öldü, işi bitti” dediği bir **halkın ayağa kaldırılması** var. Bu halk kendiliğinden ayağa kalkmadı. **Halkı, ölümün eşliğinden bitişin eşliğinden ayağa kaldırmayı gerçekleştiren bir Önderlik var**. Elbette ki herkes bu önderliği anlamak ister. Nasıl bir Önderlik? Bunu nasıl başarıyor? Bu Önderliğin gücü nedir? Çünkü burada bir halkın gücü de ortaya çıkıyor. Geleceği de ortaya çıkar. Dikkat edin, **ister karşı devrim, ister devrimci güçler** bir hareketi tanımak için, onun önderliğine bakarlar. **Çünkü bir halkın geleceği, onun önderliğinde temsil edilir. Bir halkı tanımak istiyorsan, onun önderliğini tanıman gerekiyor. Eğer tanıyorsan, o halkın, o hareketin ne yapıp ne yapmayacağını rahatlıkla tespit edebilirsin. Eğer birçok güç Önderlik üzerinde bu kadar duruyorsa; bu durumda olan bir halkı ayağa kaldıran bir önderliğin sıradan bir önderlik olmayacağı, bunun anlaşılması gerektiği ve bu Önderliğin bu halkı nereye götürüleceğini az çok kestirmek içindir.** Ve düşmansa diyelim, buna göre kendisini geliştirmek için öğreniyordur. Boşuna üzerinde durmuyor. Şimdi bunlar bu kadar üzerinde durup incelerken, bizim bu hareketin mensubu olarak, bu Önderlik

altında savaşa giden bireyler olarak, bu önderliği bunlar kadar anlamamız gerçekten üzerinde durulmaya değerdir.

Neden-sonuç bağlantılarının çözümlenmesi açısından önderlik üzerinden yapılan söylemsel iletiler incelendiğinde Öcalan'ın niyetinin, düşünce yapısının, eylemlerinin, hatta söylemlerinin hem yapının işleyişi hem de yapı üyesi militanlar yani bireyler için vazgeçilmez olduğu satır aralarında üstü kapalı bir şekilde de olsa iletildiği görülmüştür. Bu nedenledir ki yapı üyelerinin önderliği anlamak için çaba harcamaları gerekmektedir. PKK'nın fiili lideri Bayık, söylemi içerisinde yapı üyeleri farkında olsa da olmasa da sahip oldukları her şeyin Öcalan'ın varlığı sayesinde gerçekleştiğine dikkat çekmektedir (Bayık, 2010).

Öcalan'ın örgüt üzerindeki etkisi, militanların örgüte adım atması ile başlamaktadır. Örgütün kamplarında verilen toplam 45 günlük başlangıç eğitiminin 15 günü silahlı eğitime ayrılırken, 30 günü teorik eğitime, bunun birkaç günü hariç hepsi önderlik yani Öcalan ve onun görüşleri üzerine planlanmıştır (Özcan, 1999: 115). PKK için lider yasadır. Liderin PKK yapısı için bu belirleyiciliğinin iki ana sebebi vardır. İlk olarak PKK aşiret düzeninden tam olarak kurtulamamış, yerleşik hayata henüz tam anlamıyla geçememiş, okuryazar oranı oldukça düşük feodal toplumun norm ve değerlerinin kalıntılarını taşıyan bir kitle üzerinde milliyetçi söylem geliştirerek etkili olmaya çalışmıştır. İkinci olarak Marksist örgütlenme modelini benimseyen örgüt için tüzük ve program itibarıyla esas karar verici genel sekreterdir yani Öcalan'dır. Bu Marksist Mücadele yürüten örgütlenmeler için ilk değildir. Komünist Çin'in babası Mao, Vietnam'ın Ho Chi Minh'i ondan önceki örneklerden bazılarıdır.

3.3. Karşıtlıklar ve Dışlamalar

'Biz' ve 'onlar' karşıtlığının nasıl kurulduğunu gösteren bu çözümleme kategorisi ile örgütün gerek kendi içerisindeki gerekse de dış dünyaya ilişkin 'dost' ve 'düşman' tanımlamaları incelenmiştir.

Serxwebun Dergisi'nin Temmuz 2019 sayısında "önderlik" ile ilgili şu satırlara yer verilmiştir.

Şimdi bu temelde **Önderlik gerçeğini** doğru anlamak gerekiyor. İyi tanımlamak gerekiyor. Ne salt bir şiddet yaklaşımıymış gibi algılayıp, görüp, daraltmak doğrudur ne de sadece barış, uzlaşma arayan, hiç mücadele gücü ve iradesi olmayan bir konumda görmek doğrudur. Bu yaklaşımların ikisi de yanlıştır. Mücadele tarihimiz, **Önder Apo'nun yürüttüğü mücadele çizgisi**, 45 yıllık pratiğinin öğretici dersleri ve sonuçları bu gerçekleri net bir biçimde ortaya koymuştur. Bizim bunu doğru görüp, anlamamız gerekli.

Serxwebun Dergisi'nin Şubat 2019 sayısında ise "önderlik" ile ilgili şu cümlelere yer verilmiştir.

Önderlik şimdiye kadar kendisi için bir şey istemedi. **Bir gün canım ağrıyor, uykum geliyor demedi**, bir gün yapamam, demedi. Bir gün tembellik yapayım, demedi. Onun üzerinde bir irade mi vardı, kendisini bir tarafa atsaydı kim ne diyebilirdi ama demedi. Bunu kendisi şöyle ifade etti, **"Ben özgür yaşamın**

emrindeyim, o bana talimat veriyor” dedi. Şimdi bu kadro için bir ölçüdür, sen ne kadar özgür yaşamın emrindesin?

Özgür Halk Dergisi'nde (2003:18) yapılan önderlik tanımlamasında;

Dünyanın hiçbir yerinde böyle bir önderliğe rastlamak mümkün değil. Yani bir devrimin liderliği bu kadar **insanla haşır-neşir olmadı.** Hemen hemen bütün devrimlerin tarihinde, örgütlerin tarihinde önderlere bakıyorsun, belli düzeylerdeki insanlarla ilgilenmişler. **Dünyada Başkan APO kadar insanlarıyla ilgilenen bir önder yoktur.** Bu da bu önderliğin **insanı esas alma** ve her şeyin üzerinde tutma özelliğini ortaya koyuyor. İnsana bu kadar değer vermeyene, insanla bu kadar ilgilenmez, insana bu kadar ilgi duymaz.

Karşıtlıklar ve dışlamalar açısından önderlik üzerinden yürütülen söylem incelendiğinde, temelde Kürt halkının tarihsel olarak yok sayıldığı ve sömürüldüğü iddiasının öne çıkartıldığı görülmektedir. Dolayısı ile Kürt halkı özgür değildir. Ardından önderlik yani Öcalan sayesinde Kürtlerin dünyada yeniden var olduğu tezi ortaya konmuştur. Öcalan'ın ortadan kalkmasının Kürt halkının ortadan kalkması ve yok olmasına neden olacağı şeklinde bir denklem kitlenin sosyal bilinçaltına yüklenmektedir. Öcalan üzerinden kurulan önderlik anlayışının bütün insanlığı kucakladığı, “Dünyada Başkan Apo kadar insanlarıyla ilgilenen bir önder” olmadığı tekrarlanmaktadır. Söylem içerisinde Kürt halkının demokratik, özgür ve eşitlik içinde yaşaması için önderliğe ihtiyaç duyduğu iddia edilmektedir. Bu ihtiyacın Öcalan tarafından tarihi bir görev olarak yerine getirildiği savı ortaya konmaktadır. Öcalan, “sempatik”, “karizmatik” kişiliği ile özelde Kürt halkına genelde ise tüm dünyadaki sosyal gruplara musallat olan illetleri tedavi edecek etraflı bir reçetedir.

3.4. Eğretilmeler (Metaforlar)

Eğretilmeler, oldukça etkili anlamsal-retorik değişmecelerdendir: “Soyut, karmaşık, bilinmedik, yeni ya da duygusal anlamlar, metaforlar aracılığıyla somut hale getirilebilirler. Özellikle dış gruba yönelik yapılan metaforik tasvirlerde, ideolojinin genel stratejisi çerçevesinde “ötekine ilişkin olumsuz tanımlamalar” yapılabilir (Van Dijk, 1999: 98-99). Bir diğer çözümleme kategorisi olarak retoriğe dayalı bu tarz biçimsel figürlerin (seçimli retorik) analiz edilmesi, örgütlerin sıradan insanlara nasıl seslendiklerini ve hangi ideolojik göndermelere sahip olduklarını göstermektedir.

Öcalan kendi fikirsel gelişimi anlattığı bir yazıda kendisinde var olduğunu iddia ettiği özelliklerini şöyle sıralıyor (Özgür Halk Dergisi, Kasım 2001: 14):

Ailede ben doğduğumda, aslında **klanın ve familyanın son kalıntısını temsil** etmekteydim. **15 bin yıllık bir etnik tarih benle sona erer** gibidir. İçine gireceğim müthiş ideolojik ve siyasi süreç etnisiteyi sona erdirecek ve **halk çağını** açacak yapıdadır. Çok sancılı geçmesi bu özellikten kaynaklanacaktır. **Bir nevi son Kızılderi'yi oynayacağım. Soyun son umudu misyonu** da belki farkına varmadan yüklenilmiştir. **Aile kabuğunu** acımasızca parçalarken aslında **on beş bin yıllık bir**

tarih mirasını zorladığımı sonradan fark edeceğim. Ana ve babanın büyük üzüntü ve gözyaşlarının anlamını onlar öldükten çok sonra kavrayacaktım. Fakat her devrimin bir de acımasız yönü vardı.

“Demokratik Kurtuluş ve Özgür Yaşamı İnşa” adlı kitapta ise Öcalan (2015), önderlik ile ilgili farklı görüşlerini belirtmektedir:

Ben kendimi **sevgi kaynağına** dönüştürdüm. İlişki tarzı benimki gibi olan bir grup yoldaş daha olsa, gelişmelerin hızı nasıl olur? Arkadaşların çabalarını küçümsemiyorum, ama bana göre çabaları geri ve yetersizdir. Ben nereye gitssem tutku, coşku ve sevgi yaratıyorum. Gittiğim yerlerde “Her zaman savaşa varız, her türlü fedakârlığa hazırız” diyorlar. Bunu **kişilik tarzım** sağlıyor ve bu doğru bir tarzıdır. **Olduğum her yerde gönüller açılır, düşünceler netleşir ve gelişir**. Güven sonuna kadar vardır ve insanlar kendini eşit ve özgür hisseder ve konuşurlar. Olumsuz olan her şeye karşı çıkabilir, güzel olan her şeyi talep edebilirler. Bu, güzel bir yaşama şekli, ilişki şeklidir. Eğer böyle değilsem bana yüklenin, “Kendini daha iyi savaşır, daha iyi örgütlenir, daha iyi sevdin” deyin, **ben yaparım**. Kaldı ki, tarzım da zaten budur.

Kürt halkı Başkan Apo ile doğdu, O'nunla insanlığını, kimliğini, yaşamın, sevginin, adaletin, toprağın, tarihin anlamını öğrendi. Başkan Apo nasıl ki **Kürt halkının binlerce yıllık tarihi yalnızlığını** gördü ve bunu ortadan kaldıracak bir önderlik yarattıysa, Kürt halkı da **son dört yıldır tarihin başlangıcında kendisine komplo yapanların soyundan gelen 20. yüzyıl komplocuları** karşısında Başkan APO'yu asla yalnız bırakmayacağını göstermiştir. **Benim özgürlüğüm halkın özgürlüğüdür**.

Cemil Bayık (2010) “*Bu bakımdan Önder Apo'nun düşünce gücü, dehası sadece filozofik değil, bu yönüyle peygamberlere daha yakındır. Yani peygamberlerin hem düşünce üreten hem de onun uygulayıcı olan bir gerçekliğinin olduğu biliniyor. Bu yönüyle peygambersel çizgiyi takip ediyor.*” şeklinde açıklamaktadır.

Önderlik terimi üzerinden kurulan söylemsel metinlerde birçok metaforda yer verilmektedir. “Son Kızılderili”, “klanın ve familyanın son kalıntısı”, “onurlu yol”, “15 bin yıllık bir etnik tarih”, “kendisini yaratma”, “peygambersel çizgi”, “sevgi kaynağı”, “yalnızlık yürüyüşü” gibi çeşitli metaforlar ile önderliğe bazen dini, bazen mitolojik, bazen de tarihsel bir misyon yüklenmektedir. Öcalan ve yapı tarafından üretilen; önderliğin seçilmiş bir insan olduğu, Kürt halkının kurtarıcısı olduğu, yaptıklarının ve eylemlerinin altında kutsal bir dava yattığı gibi çeşitli iletilerle örgüt üyeleri söylemin belirlediği bir istikamete sevk edilmektedir. Böylece kendisine özel anlamlar yüklendiğine yönelik iletileri hem tabanına hem hasımlarına hem de hadiseyi yakından takip eden yapıya yansıtmaktadır.

Söylem içerisinde Önderlik rolü biçilmiş Öcalan; sadece örgüt lideri değildir. Onun hakkındaki anlatımlarda bazen bir peygamber, bazen bir filozof, bazen de bir baba olduğu yönünde betimlemeler yapılmıştır. Doğaldır ki; söylem içinde yapılan bu yönlendirmeler onun yapı üzerindeki etkisini her geçen gün biraz daha artırmıştır. Berle'nin dediği gibi “lider bir rahip, avukat, filozof veya ilmin kaynağı olduğuna tebaalarını inandırabilirse ikna gücünü arttırabilir ve iktidarlarını daha sağlam ve emin bir tarzda

yürütebilirler” (Berle, 1980:76). PKK gibi etnik temelli ideolojik hedefleri olan köylü tabanına sahip örgütlerde tanrı kavramı önemlidir. Marksist ideolojiye sahip bir örgüt olmasına rağmen bu husus PKK tabanı için de geçerlidir. Eski bir militanın ifade ettiği gibi Öcalan “PKK'nın Tanrısı”dır (Gürses, 1997:146).

Öcalan kitle için bir peygamber, bin yılda bir gelen bir Mesih'tir, yani bir yerde ilahtır. Yapı söylemi içerisinde üstü kapalı olarak da olsa sık sık atıfta bulunulan Yezidilerin kutsal kabul ettiği güneş miti örgüt yapısının tabanı için Öcalan'ın şahsında vücut bulmuştur; o artık bir özgürlük güneşidir. Yine bütün Ortadoğu kökenli dinlerin peygamberleri gibi oda çocukluğundan itibaren bu olağanüstülüğün belirtilerini göstermiştir. Çocukluğundan itibaren gelecekte büyük işler yapacağını belli etmiştir. Öcalan kendini dramatize ettiği her anlatımında bunu vurgular. Yine örgütün yayınlanan gazete, kitap ve dergilerindeki söyleminde de bu sürekli vurgulanır. Onun Mesihliğinin bir diğer alameti de Ortadoğu'daki tek tanrılı dinlerde vadedilen yeni bin yıl olgusunu sağlayacak kişinin o olmasıdır. O tüm dünyaya yeni bir sistem getirerek Ortadoğu'dan başlayarak bütün dünyayı değiştirecek bütün ezilenleri sömürülenleri bilinçlendirerek Kapitalizme, burjuvaya karşı verilen savaşı kazanacaktır. Bu iddia söylem içerisinde çoğu zaman siyasi boyutlu olarak anlatılırken bazen aşırıya kaçarak evrensel bir din kurma aşamasına bile getirilmektedir.

3.5. İdeolojik Seslenişler

Yapısalcı söylem analizi kapsamında başvuru bu çözümleme kategorisi ile de terör örgütlerinin gerek kendi üyelerine gerekse de örgütün dışındaki “dost” ve “düşman” çevrelere kendi meşruluklarına gönderme yapan hangi ideolojik ifadelerle (sloganlar, klişe ifadeler vb.) seslendikleri/çağrıda buldukları araştırılmıştır.

Söylemlerde kullanılan sözcüklerin anlamları “neyi açıkladıklarına” ve “nerede açıklandıklarına” göre değişir. Çünkü insanların dil kullanımları sosyal bağlamlarda gerçekleşir. Bir söylemde sarf edilen sözcüklerin maddî kapsamı, ancak bir bağlam içinde mübadele edilebilir. Söylemler boşlukta durmaz; bir bağlam içinde gelişir, diğer söylem ve bağlamlarla ilişkiye girer ve dışsallaşır (Sözen, 2014:26).

Özgür Halk Dergisi'nde (2003:18) yapılan önderlik tanımlamasında;

Kadın da, erkek de **Önderliğin askerleridir**. Kaldı ki, bu önderlik babamın malı olan bir önderlik değil, **ulusal bir önderliktir. Herkes Ulusal Önderliğin askeridir**. Doksan dokuz yaşındaki Melle Abdurrahman da bizim bir askerimizdir; yaşlı başlı insanlar da bana bu havayla yaklaşıyorlar.

Şeklinde yedisinden yetmişine tüm Kürt halkının emrinde olduğunu üstü kapalı bir şekilde aktardığı anlaşılmaktadır.

Burada bu Önderliğin nasıl bir Önderlik olduğunu **anlamak gerekiyor** ve herkesin, birakalım herkesi, normal bir önderliğin bile göremeyeceği bir olay olduğunu görmek gerekiyor. Bu kadar **kıt olanaklar** içerisinde -ki, olanak denilirse olana- bir **halkın gerçeğini** yakalıyor aynı zamanda. Bu konuda **kendisine yükleniyor**. Başka yerden

yardım istemiyor, istese de zaten yardım edebilecek ne bir yer var, ne bir kurum var. Bu dönemi yoğun bir araştırma, inceleme ile geçiriyor. Adeta kendisini **parçalayınca, eritinceye kadar, yüklendikçe** yüklenir. İşte “**Kendisini yaratma**” diyor, Parti Önderliği buna. **Kendisini de böyle yaratır, kendisine yüklenerek yaratır, kendisine yüklenerek bir gerçeği ortaya çıkarır.**

Önderlik eksenli olarak PKK yapısının tabanına yönelik yapılan ideolojik seslenişlerde; Öcalan'ın dünyanın bu güne kadar gördüğü en akıllı, sevgi dolu, halkı için her şeyi göze alabilecek, insana değer veren eşsiz bir birey olduğu tekrarlanmaktadır. Önderlik asla hata yapmaz ve her şeyin en iyisini düşünen bir makamdır. Önderlik eğer anlaşılıyorsa bunun nedeni bahse konu kişinin kendinde araması gereken bir kusurdur ve önderliği yeterince tanıyamamasından kaynaklanmaktadır. Örgüt yapısının üyeleri için en büyük komutan ve Kürtlerin kurtarıcısı önderliktir. Kürtlerin tarihi önderlik ile yeniden yazılmaya başlanmıştır ve önderlik ile dünyaya barış, özgürlük ve kardeşlik gelecektir. Önderliğin kişiliği, sahip olduğu özellikler ve çocukluğundan itibaren yaşadıkları onun seçilmiş insan olduğunun bir kanıtıdır. Öcalan, ulu ve kutsal bir davanın başındaki seçilmiş kişidir.

Sonuç

Toplumsal hayatın başlangıç noktası, yönetim sürecinin de ortaya çıkışını ifade eder. Siyasal açıdan bu süreç her toplumun var oluş döngüsünde kendisini değişik şekillerde ortaya koymuştur. Yeryüzü üzerinde bütün topluluklarda mutlak surette yöneten ve yönetilen yapı olarak ifadesini bulan sosyolojik mekanizmalar var olmuştur. Yönetilenin ve yönetenin karakteristik özellikleri bu mekanizmanın dışlıları arasındaki ilişkiyi sınırlandıran temel etken olmuştur. Terör örgütlerinde ve fedakârlık isteyen, küçük grupların birbirinden bağımsız hareketlerine yaslanan işleyişlerde; yöneten, karar veren unsur olan lider her şeydir. PKK yapısı gibi genlerinde Marksist ideolojiyi taşıyan, uygulamada ise Maoist savaş tekniklerini kullanan bir örgütün üyeleri için bu çok daha kesin ve katıdır. Yapı üyeleri sosyolojik rolleri gereği liderlerine her şeyi bilen ve herkesten güçlü biriymiş gibi davranmak zorundadırlar çünkü lidersiz hiçbir işlevleri yoktur. En önemli hedefleri liderden güven ve koruma elde etmektir. Liderlerini taptıkları tanrısal bir güç olarak görürler. Ona, her şeye gücü yeten ve her şeyi bilen biri gibi davranırlar (Kaya,1998:49).

Her lider sosyolojik olarak çevresindekilere karşı yapıp edeceklerinden, başarılarından ya da başarısızlıklarından dolayı sorumludur. Ama Öcalan'ın şahsında PKK söyleminin önderlik kurumu için böyle bir zorunluluk da beklenti de yoktur. O yaptıkları için hesap vermez, vermesi de beklenemez. Zaten örgüt yönetmeliğinde Onu hesap vermesi için zorlayan herhangi bir husus olmadığı gibi, örgüt yapısıyla olan ilişkisi içerisinde de böyle bir durum söz konusu değildir. Söylemin belirlediği önderlik kavramının “kutsallığı”, “mükemmelliği” nedeniyle Onun bu insanüstü özellikleri yüzünden o hata yapmaz, yargılanamaz eleştirilemez, tartışılmaz. Eğer eleştirilmesi gerekiyorsa bunu kendisi yapar ve gerekenleri çıkartır. Önderlik sadece bir ulusal gelişmeye, ulusal kurtuluşa yön vermiş, bir askeri

öncülük veya ulusal kurtuluş örgütü yaratmış bir önderlik olmaktan öteye, ulusun bütün değer yargılarını ve değerlerinin yeniden tanımlanması, öldürülmek istenen bütün değerlerin yeniden diriltilmesi, doğuşu tanımlaması ve ifadelendirilmesi anlamına geliyor. Bu düzeyde bir ulusal doğuş, ulusal yok oluş sürecine karşı ulusal var olma süreci, ulusal dirilme süreci, giderek bir ulusal önderlik olarak gelişme sürecidir. Daha başında önderliksel çıkış, tek kişi olarak özgürlük hareketi önderliğinin çıkışından itibaren ulus açısından öyle bir anlam ifade ediyor (Şafak, 2005:27). Öcalan'ın Mesihliği sadece üstün insan ve üstün özelliklere sahip olmasıyla kalmaz. Mesih olarak o yeni bin yılın habercisidir. Ezilmiş halklar, sömürgeleştirilmiş ülkeler onun sayesinde yeni bin yılda kurtulacaktır.

Bu çalışmada elde edilen bulgular çerçevesinde Öcalan ile önderlik kavramlarının birbirleri yerine kullanıldığı, önderliğin Öcalan'ın şahsında bir anlam ifade ettiği görülmüştür. Söylemde Öcalan'ın ister adı PKK olsun, ister KCK veya adı başka bir şey olsun hükmettiği, ayrılıkçı tüm Kürt yapılanmalarının tek önderi olduğu görülürken; bu önderliğin ömür boyu hatta o öldükten sonra bile devam edeceği anlaşılmıştır. Öcalan'ın PKK'nın işleyişini onun söylemini ve stratejisini belirleyen tek yetkili olduğu açıkça algılanmaktadır. Söylem için Öcalan'ın vazgeçilmezliği; en başta Öcalan'ın bizzat kendisi tarafından, sonrasında ise yapının yönetici kadroları tarafından çeşitli şekillerde ve aralıklarda yapılan açıklamalarla tekrarlanmaktadır.

Araştırmada örgüt söyleminin Abdullah Öcalan'ın kişiliğine ve yaşamına endekslenmiş olduğu ve O'nun sağlığı ve yaşamının PKK'dan ve hatta tüm Kürt halkından daha önemli olduğu görülmüştür. Bütün silahlı ve silahsız eylemler, gösteriler, toplantılar, konferanslar, kutlamalar onun özgürlüğü için yapılmalıdır. Birçok terör örgütü mensubu onun özgürlüğü için bedenlerini yakarak hayatlarını feda edebilir. Kendisi emperyalizmin hizmetindeki Kürt halkının içinde bulunduğu durumun farkına varmasını sağlayarak, Kürtleri özgürlükleri için savaşıyor bir halk haline getirmiş ve yok olmaktan kurtarmıştır. Bu anlamda PKK için Öcalan'ın sıradan bir insan olmadığı, peygamberane bir görevi olduğu veya Kürtlerin Tanrısı olarak kabul edildiği, yapıyı nesnel bir bakış açısıyla irdeleyen herkesin kolaylıkla fark edebileceği bir olgudur.

Her ne kadar söylemin yapının gelişimi sürecinde Öcalan'ı oturttuğu ihtişamlı bir önderlik tahtı olsa da; önderlik kavramı üzerinden Öcalan'a yüklenen bu erişilmezliğin sosyolojik ve tarihsel bir nedeni vardır. 1980-1999 arasındaki süreçte yapı üyelerinin giydikleri ayakkabıdan, içtikleri sigaraya, ellerine tuttıkları silahtan, yedikleri ekmeğe kadar yani onları var eden her malzemenin hem finansmanını hem de tedarikini önce SSCB, o dağıldıktan sonra da Suriye sağlamıştır. Bu devletlerin Öcalan'ı dağıtıcı trafo bir yerde ara elamanı olarak kullanmasından dolayı PKK yapısı en ince kılcallarına kadar yaşamak için Öcalan'ın varlığına muhtaçtır. Bunu bilen yapının orta ve üst kademe yöneticileri öncelikle yapının işlevini devam ettirebilmesi, sonrasında ise sahip oldukları koltukları yani rollerini devam ettirebilmeleri için önderliğe yani Öcalan'a övgüler dizmek zorundadırlar.

Öcalan'ın sahip olduğu ya da olmadığı özelliklerini, söylediği ya da söylemediği sözlerini, ortaya koyduğu ya da koymadığı görüşlerini yüceltmek için birbirleri ile kıyasıya bir yarışa girmişlerdir.

PKK yapısını ortadan kaldırmak ya da yok etmek uzun soluklu sosyolojik, tarihsel, ekonomik ve siyasi ayakları olan bir süreç gerektirmektedir. Bunun alternatifi olan IRA gibi silah bırakarak 41 yıllık ideolojisine, pratiğine ve hedeflerine sırt çevirmesini beklemek mümkün müdür? Burada söylemin kendisine önderlik rolünü verdiği Öcalan devreye girmektedir. Çünkü PKK'ya toplu bir şekilde silah bıraktırabilecek dünya üzerindeki tek kişi ve güç Abdullah Öcalan'dır. Ama Öcalan'ın böyle bir hamlesi kendisinin sonu demektir. Bu yüzden bağımsız bir Kürt devleti kurulana kadar böyle bir gelişme yaşanmayacaktır. Örgüt yapısının elindeki silah hem Öcalan hem de yapı için her kilidi açan bir anahtardır. Silahsızlandırılmış bir PKK olduğunda Öcalan'la beraber bütün lider kadro adeta bir gaz odasında kilitli kalarak ölüme mahkûm edilmiş olacaktır. Dolayısıyla PKK hiçbir zaman silah bırakmayacaktır. Çünkü silahlı propaganda ekseninde söylemini geliştirmiş bir yapı olan PKK'nın; silahı terk etmesi demek söyleminin kolonlarının sökülmesi anlamına gelir. Bu da yapının çökmesi demektir, bu nedenle PKK'nın mevcut söylemi var oldukça silah bırakması beklenemez.

Kaynakça

- Bayık, C. (2010). PKK Tarihi. Erişim Tarihi: 03.05.2019. <https://tr.scribd.com/document/26709069>
- Bayık, C. (2015). *Bayık'tan Türkiye'ye Cerablus Uyarısı*. Erişim Tarihi: 03.05.2019. https://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/12/151201_bayik_mulakat_2
- Berle, A. A. (1980). *İktidar*. (Çev. N. Muallimoğlu). İstanbul: Tur Yayınları.
- Bröckling, U. (2001). *Disiplin: Askeri İtaat Üretiminin Sosyolojisi ve Tarihi*, (Çev. V. Atayman), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Çelik, H. ve Ekşi, H. (2008). "Söylem Analizi". *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 27(27), ss.99-117.
- Devran, Y. (2010). *Haber-Söylem-İdeoloji*, İstanbul: Başlık Yayın Grubu.
- Gürses, E. (1997). *Ayrılkçı Terörün Anatomisi, IRA-ETA-PKK*. İstanbul: Bağlam Yayınları.
- İnceoğlu, Y.G. ve Çomak, N. A. (2009). *Metin Çözümlemeleri*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

- Kaya, A. V. (1998). *Toplumsal Değişme Açısından Karizmanın Şiddeti Atatürk, Hitler, Humeyni*. Ankara: Sis Yayınları.
- Öcalan, A. (2004). *Bir Halkı Savunmak*. İstanbul: Çetin Yayınları.
- Öcalan, A. (2015). *Demokratik Kurtuluş ve Özgür Yaşamı İnşa (İmralı Notları)*. Köln: Weşanen Mezopotamya Yayınları.
- Özcan, N. A. (1999). *PKK (Kürdistan İşçi Partisi) Tarihi, İdeolojisi ve Yöntemi*. Ankara: ASAM Yayınları.
- Özgür Halk Dergisi (2001). *Demokratik Kurtuluş ve Özgür Yaşam İçin*. Erişim Tarihi: 03.05.2019.<https://issuu.com/ozgurhalk/docs/dergi>
- Pir, M.H. (2014). *Bir Yanılsamanın Sonu*. İstanbul: Komal Basın Yayın Dağıtım.
- Robins, K. (1999). *İmaj*. (Çev: N. Türkoğlu). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Serxwebun (2010). *Komploya Karşı Mücadele Güneşimizi Karartamazsınız Fedai Çizgisi*. Erişim Tarihi: 03.05.2019.
<http://www.serxwebun.org/arsiv/345/files/assets/downloads/page0009.pdf>
- Serxwebun (2019). *Önderlikle Buluşmanın Yoluna Girmek Bile İnsanı Huzurlu Kılıyor*. Erişim Tarihi: 03.05.2019.
<http://serxwebun.org/index.php?sys=naverok&id=288>
- Serxwebun (2019). *Önderliği Doğru Anlayalım, Çok Yönlü Eylemlilik Sürecini Geliştirelim*. Erişim Tarihi: 03.05.2019.
<http://www.serxwebun.org/arsiv/450/files/assets/common/downloads/publication.pdf>
- Sezer, T. (2011). “Manifesto’dan KCK Sözleşmesi’ne PKK/KCK’da Söylem”. *Uluslararası Güvenlik ve Terörizm Dergisi*, 3,(1).ss. 42-65.
- Sözen, E. (2014). *Söylem: Belirsizlik, Mücadele, Bilgi/Güç ve Refleksivite*. İstanbul: Birleşik Yayınları.
- Şafak, M. (2005). *PKK (Partiya Karkerên Kurdistan) Yeniden İnşa Kongre Belgeleri*. İstanbul: Çetin Yayınları.
- Şeker, M. ve Şeker, T. (2009). *Terör ve Haber Söylemi*. İstanbul: Literatürk Yayınları.
- Van Dijk, T. A. (1999). *Söylemin Yapıları ve İktidarın Yapıları*. (Der. M. Küçük), Medya İktidar İdeoloji. Ankara: Ark Yayınları.

Van Dijk, T. A. (2003). *Söylem ve İdeoloji: Çok Alanlı Bir Yaklaşım. Söylem ve İdeoloji: Mitoloji, Din, İdeoloji.* (Haz. B. Çoban ve Z. Özarslan). İstanbul: Su Yayınları.

Weber, M. (1993). *Sosyoloji Yazıları.* (Çev. T. Parla). İstanbul: Hürriyet Vakfı Yayınları.

Extended Abstract

In the present study, the publications of the terrorist group called Partiya Karkeren Kurdistan, abbreviated as PKK, was examined. We also examine the articles, books, magazines and newspapers published by PKK or by the academics studying this organization. It was hard to find the publications which were published originally by PKK, since it is an outlaw terrorist group in all around the world. For that reason, we used internet resources to obtain them. In the other way we experienced that, until the Syrian conflicts, the academicians did not make studies on this group. For this reason, we had difficulties to get objective information about the first twenty years of the group.

At first, we have to give information about terrorist organization named PKK. PKK was established in 1978. This terrorist group aimed to construct a Marxist Kurdish government by the means of armed Maoist rebellion tactics. The Kurdish government would involve the Kurds living in Iran, Iraq, Syria and Turkey. Abdullah Öcalan was the leader of the group. In the first congress, Cemil Bayık, Şahin Dönmez, Mazlum Doğan, Mehmet Karasungur, Mehmet Hayri Durmuş and Öcalan's wife Kesire Yıldırım were elected as the responsible directors. The group's leader Öcalan was born in Şanlıurfa in 1947. He was born in a village named Ömerli. His family was very poor. The village and poorness of his family would affect the character of Öcalan in the future. After this short information about PKK and his leader, we can turn to our study about the leader of PKK.

Within the framework of the findings obtained in this study, it was seen that Öcalan and leadership notion were used interchangeably and that leadership had a meaning in Öcalan's personality. In the discourse, Öcalan was the sole leader of all separatist Kurdish structures, whether it is PKK, KCK, KONRA-GEL, PYD or something else. It was understood that Öcalan's leadership would continue during his life, even after his death. It is obvious that Öcalan is the only authority that determines the PKK's operations, discourse and strategies. Öcalan's indispensability for discourse is repeated initially by Öcalan himself and then in the discourse of the administrative staff of the structure in various ways and intervals.

The study found that the discourse of the organization was based on Abdullah Öcalan's personality and his life. His health and life is accepted as a notion which is more important than the PKK and even the whole Kurdish people's life. All armed and unarmed actions, demonstrations, meetings, conferences, celebrations should be held for his freedom. Many members of terrorist organization can sacrifice their lives even by burning their bodies

for Öcalan's freedom. He made the Kurdish people be aware of that they are in the service of imperialism. After this, Öcalan turned the Kurds into people fighting for their freedom and saved them from extinction. In this sense, anyone who studies the structure from an objective point of view can easily notice the phenomena on that, for PKK, Öcalan is not an ordinary person, he has a prophetic duty, or he is regarded as the God of the Kurds.

During the period between 1980-1999, first USSR, after its disintegration, Syria provided PKK's members both the financing and the supply of all vital materials from the shoes to the cigarettes they smoked, the weapons they held in their hands, and the bread they ate. Since these states, used Öcalan like a distribution transformer as an intermediate element; the PKK structure, to its finest capillaries, needed Öcalan to live. Knowing this, the middle and upper level managers must first give praise to the leadership, namely Öcalan, in order to maintain the function of the structure and then to continue to keep their seats. They entered a fierce race with each other in order to glorify the features that Öcalan had or did not have, the words he said or did not say, the views he put forward or did not. In doing so, they can make contradictory statements each time according to the conjuncture. The first reason for that is the fact that Marxist ideology, which constitutes the main backbone of the PKK's discourse, allows it. The second reason is that the Kurdish community from which they have emerged has not yet been able to fully adapt into written culture.

Destroying and eliminating the PKK structure requires a long-term sociological, historical, economic and political process. Alternatively, is it possible to expect PKK to turn its back on its forty-two-year ideology, practice and goals; after this lay their arms down like IRA? This is where Öcalan comes into play, where discourse gives him the lead role since Abdullah Öcalan is the only person and power in the world who can make PKK lay arms down. However, such a move by Öcalan means his own end. Therefore, such a development will not occur until an independent Kurdish state is established. The weapon PKK has is a key that open several locks for both Öcalan and the structure. If PKK gets disarmed, Öcalan and all the leading cadres will be the sacrifices locked up in a gas chamber and sentenced to death. Therefore, the PKK will never lay down arms. This is because, abandoning the weapon means removing the columns of the discourse which PKK has developed on the axis of armed propaganda. This means the collapse of the whole structure, so as long as PKK's existing discourse continue to exist it cannot be expected PKK to lay down arms.